

כתובות קג-ב

עניין: אשכבתיה דרבי

גמ' ב"ב ח.

ברקו ואשכח אמר רבי יכנסו הכל רבי לטעמיה דאמר רבי אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ כהוא דמי כלילא דשדו אמבריאי אתו לקמיה דרבי ואמרו ליה ליתבו רבנן בהדן אמר להו לא אמרו ליה ערוקינן [א"ל"] ערוקו ערוקו פלגיהון דליוה פלגא אתו הנהו פלגא קמי דרבי א"ל ליתבו רבנן בהדן אמר להו לא ערוקינן ערוקו ערוקו כולהו פש ההוא כובס שדויה אכובס ערק כובס פקע כלילא א"ר ראיתם שאין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ: וכמה יהא בעיד ויהא כאנשי העיר וכו' ורמינהו

מהרש"א נדרים מא.

הוה ההוא קצרא הוה שמע ליה לרבי כדהוה גרים כו'. אולי דהיינו ההוא קצרא לאמרינן צ"ל הנושא גבי אשכבתיה דרבי כל יומא הוה אמי קמיה ההוא כובס ההוא יומא לא אמי כו' וק"ל:

גמ' נדרים מא.

ניהלן ומהא מתניתא אמריה ניהלן כי הוה גמיר ר' תלת עשרי אפי הילכתא אגמריה לרבי חייא שבעה מנהון לסוף חלש רבי אהדר ר' חייא קמיה הנהו שבעה אפי דאגמרי' שיתא אזדו הוה ההוא קצרא הוה שמיע ליה לרבי כדהוה גרים להו אול ר' חייא וגמיר יתהון קמי קצרא ואתא ואהדר יתהון קמי רבי כד הוה חזי ליה רבי לההוא קצרא א"ל רבי אתה עשית אותי ואת חייא א"ד הכי קא"ל אתה עשית את חייא וחייא עשה אותי וא"ר

חתם סופר

ההוא כובס וכו'. אולי הוה זכ אותו דשדא עליו רבי דמי כלילא צ"ב פ"ק ח' ע"ה וערק ופקע כלילא ע"ש לא.

אורח ישרים

ק"ג ההוא יומא דאשכבתיה דרבי נפקא ב"ק כל דהוה באשכבתיה דרבי מזומן לחיי עוה"ב וכו'. הגאון הגדול מו"ר ר' ישראל סלאנטער זל"ה. פעם אחת בעת התעוררו לתשובה צוה"כ קודם כל נדרי. ככה עד מאד ופתח ואמר. אוי נא לנו מה נעשה כי הלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו. ובאר את דבריו. כי רבי סביר צוה"כ מכפר אף בלא תשובה. כי היום עלמו מכפר. ורבנן סבירי להו. כי דוקא עם התשובה מכפר יוה"כ. ולאמר כי באם היינו פוסקים שהלכה כרבי אף מחבירו. לא היינו יראים כלל מאימת יום הדין. כי היום עלמו היה מכפר על עוונותיו אף בלא תשובה. אבל לא כן עכשו שאין הלכה כרבי נגד חביריו. והלכה היא כרבנן. כי דוקא עם תשובה מכפר היום הכפורים. ובאלא תשובה אינו מכפר. וא"כ עלינו לטעות תשובה אמתית. ואז יכפר עלינו גם היום עלמו. ובאר בתוך דבריו גם את המאמר הזה מדוע דוקא ציוס פטירתו של רבינו הקדוש ילא צ"ק כ"ד דהוה באשכבתיה דרבי מזומן לחיי עוה"ב ומדוע לא ילא הצ"ק הזה גם בעת פטירתו תנא אחר? ולאמר כי נמלא צוה"ק ציוס שחי' נפטר חייה תנא. אותו היום היה נקרא הלילא שלו. ובאותו היום היו פוסקים במתיבתא דרקיע כמותו התנא ככל פסקו ודיו. והנה ידוע מאמרס. כשם צוה"כ מכפר אף בלא תשובה. כך הו' יום מיתתו מכפר וא"כ לדעת רבי שסובר צוה"כ מכפר אף בלא תשובה. כך הו' יום מיתתו מכפר ג"כ צוה"כ בלא תשובה. וכאשר פסקו אז במתיבתא דרקיע בלוחו היום ככל פסקו. וא"כ כפרה מיתתו אף בלא תשובה. וע"כ כל מי שחי' אלנו בעת פטירתו נתכפר לו. והוא מזומן לחיי עוה"ב:

מהר"ל חידושי אגדות

דתנן (סנהדרין צ' א') דרבי נפקא בת קול ואמרה כל ישראל יש להם חלק כל דהוה באשכבתיה דרבי לעה"ב. היינו חלק בלבד מזומן הוא לחיי העולם הבא. אבל מזומן משמע שיש לו עיקר עה"ב ולא שיש לו חלק בלבד. שכ"כ רבי מזומן לחיי עה"ב. עד שאותם שהם מצורפים אליו בעת המיתה שבאותה שעה היה רבי קונה עה"ב. יהיו המצורפים אליו באותו שעה ג"כ מזומנים לחיי עה"ב.

האי כובס וכו'. נראה כי (שם). ההוא כובס כל יומא כובס זה רשע היה רק שהוא מוכן לתשובה. ולכך נקרא כובס שהוא מוכן להלבין את מלבושיו ומדותיו שיהי' נקי לעולם הבא. והיה מצער מאד על שלא הי' באשכבתיה דרבי

וזה היה הכביסה מן החטאים כמו שאמר (קהלת ט') בכל עת יהיו בגדיך לבנים וכו'. ופי' נפל מאגרא, פירושו שהיה מצטער מאד והפיל גפשו למיתה, ובשביל כך מת בשביל שמסר עצמו למיתה בשביל גודל צערו וזהו דנפל מאגרא ומת כי הפיל עצמו מאגרא הוא מדרגת החיים ומסר עצמו למיתה, ולכך יצא בת קול שהוא מזומן לחיי עה"ב.

מהר"ל חידושי אגדות ע"ז דף יז.

לא ישובו. כי כבר התבאר כי החוטא כאשר הוא שב בתשובה, צריך שלא היה לו פרישה גמורה מן הש"י, כי התחלת האדם כאשר גולד היה בלא חטא, וכאשר שב בתשובה הוא שב להיות כמו בראשונה שהיה בלא חטא. ואם לא היה התחלתו [טוב] אין כאן תשובה, רק ע"י שיש לו התחלה טובה ולא נתקלקל חוזר בתשובה אל התחלתו שהיה בלא חטא מתחלה, וכאשר נעשה לאיש אחר ע"י מינות שדבק בו לגמרי, אין כאן תשובה אל התחלתו כי כבר נעשה לאדם אחר ונתקלקל הכל. ואם יש כאן תשובה, אי אפשר רק ע"י מיתה או אפשר לו התשובה לסלק החטא, כי בעולם שאחר המיתה אין מינות ואין ערוה, ולכך מצד הזה אפשר לו התשובה. אבל בעולם הזה לא שייך לו התשובה כיון שהיה אדוק במינות וערוה, ולכך כאשר הוא שב מקבל המיתה כדי שיהיה לו התשובה. ולפיכך